

מסורת הש"ס

א) [מספסת פ"א דפאה, צ"ב צב. כמזכות כו. קדושן ענב; א. לעיל ד: ד] (ד) קדושן ג, א) [לעיל ד: ד] ו) לעיל ה. לקמן כג, ו) [לעיל ה, א] [לקמן י, א] ט) נסח: א) [לקמן נט: א] (א) דברים כד, יא) [נ] צפירוש רש"י כסוף משנה דלעיל ז. ד"ה אס ודנ"ה יתקיים, יא) [דף י, י, ד] רש"י, עו) ע"י מהרש"א, עו) גי' מ"ד, יו) [נסח ד"ה אמן ליה],

תורה אור השלם

- שפתים י שק משיב דברים נבחים:

משל כד כו

מוסף רש"י

לעולם הוא בן חורין. אס שיר קרקע כל שזול, דשיר קרקע ולא ענד (דברים ב"ב קסח) ור"ש סבר פלגין, הוילי וחסרי קרקע בשוילא. קרקעות הול דלא קבל הול עמנו דלכא לפסוקי בשוילא קאי (קסח טב). עד שיאמר ב"י חרין מאחר מריבוא: עד שיהי חסור ששיר סתם, ויאמר כל נכסי נחזים לפלוגי ענדי שול מאחר מרעטא שפא, סחא אחד מרעטא אענד קאי ואינו משחרר ודק כזר כחז לענדי קן ומי"מ קן, דמין קנה גלוס (ב"ב שם) דמין דלא פירש שוילא, אמרין היינו חסרי דשירותי ולידתי לא חשיב ליה אלא אחד טעמא משום דלאו כרות גיטא הוא דגבי אשה כתיב ספר כריתות (דברים כד) ושחרורי עבדים גמרי לה לה מאשה^[א] דכתיב חופשה לא נתן לה (ויקהל יט) וכתיב וכחז לה^[ב] ונעינן כהו כריתות וכיון דליכא למימר דשיירה דהא נחת לשוילא והוא לא חוצר כמון התמנה דלא כתב ליה עמך וכסי קניוין קן ללא כריתות גמור הוא. אכל היכא דלא שיר כי הכא הוי כריתות ללאה ונשתחרר שעה אחת כל זמן שלא חור ושזו אינו יכול לחזור שקדשו הסס וגבי

מוסף תוספות

א. חרין מקרקע פלוגי דהשתא קנה עצמו ושאר נכסים חרין מן השויר. מוס' ה"א"ש. ב. ששיר. מוס' ה"א"ש. ג. אלמא חצי הכחוש מיהא נוטל, ונאל שלא יתן לו חצי"ה. הא דהא לא כתיבא, ולא שגא משייר מוכרח או נותן, ועוד, בדמנותא מוש אשכחון כה"ג דקנה דוכי. רש"י ט. דהא דאשמועינן דר"ש פלגין דיבורא היינו מוס' ה"א"ש. ו. וכיון דאין לו אלא מה ששיר. ה"א"ש. ו. אלא דמטעם דנחת לשוירא לא שייך למימר לא יצא בן חורין אלא היכא דיש לו נכסים אחרים דאמרין מרשירי אותה העיר ואותה שדה שיר נמי העבר, אבל נכסי דקאמר קאי נכסים, אבל אם אין לו אלא אותה העיר ואותה שדה ע"כ לא מצי קאי אלא איבד ואמאי קאמר ר"מ לא יצא לחירות, אלא לאו משום דקא סבר לא פלגין דיבורא. מוס' ה"א"ש. א. אפי' אם מה. מוס' ה"א"ש. ו. [ד] כח קדמו הורשיר. מוס' ה"א"ש. ט. ומ"מ בנכסים חזרו כמו בכל מנת שכיב מריע. מוס' ה"א"ש. י. וא"א לו

לשתחרר לאחר מיתה. מוס' ה"א"ש. יא. דבתר דעתו אוליך, א"כ. מוס' ה"א"ש. יב. כשאר מנת שכיב מריע. מוס' ה"א"ש. יג. ורבנן אמרי דגבי חורין כיון דיצא עליו שם בן חורין כבר קדשו השם ואינו חוזר בו. שטות קדמונים. ומ"מ שפיר דייק מהכא דפלגין דיבורא (ד)כיון דכתב בשטר כל נכסיו והוא משתחרר אפי' שאינו וזכה בנכסים. מוס' ה"א"ש. יד. כעני שני עדים. נמ"ך. טו. שזאתר שנתנו בידו אפי"פ שאינו מקיים. מאלי. יט. דלמא נזכר פסול הוא. דהא צריך קיום מדריביום. שטות קדמונים. יז. דלמא גט כשר הוא וז"ל בן חורין. שטות קדמונים. ומתוך כך תקנו שהא השליח נאמן ולא יהא אדון יכול לערער וישא בת חורין. מאלי. יח. ובשחרורי עבדים משום דאיחקש לגיטי נשים הוא, והשוו אותם חכמים לכל דיניהן. רש"י. טז. [ונכתיבא מקשה ופלגי].

אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוים למוליך (והמביא) [ולמביא] וזו א' מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים. פי' לענין זה שרין גיטי נשים ושחרורי עבדים שהשליח נאמן לקיימו דשויהו רבנן כבי תרי מה שאין כל שטותן שצריכין שני עדים לקיים את השטר ואין השליח נאמן כשני' שאם שלא הלוה שטר למלוה ע"י שליח אין השליח נאמן לקיימו: כל השטרות העולים ברכאות של עובדי כוכבים אפי"פ שחתמתיהן עובדי כוכבים כשרים חרין מוגיטי נשים ושחרורי עבדים רבי שבעון אומר כלן כשרים לא והוכריז אלא [בזמן] שנעשו כהדיוט פי' כל השטרות שנעשו ע"י ב"ד אומות העולם אפי"פ שחתמתיהן כשרים דרנא דמלכותא דנא אפי"פ שנתהן והמקבל מראש לא חשש שיהא לא שייכי בחרות גיטין וקדושיה אבל על הדיוטין נצטוו בני נח וכן שחרורי עבדים דאורייתא שוה שחרורי עבד לגט אשה דגמרי' לא לה מראש:

לעולם הוא בן חורין. דמאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי: עד

שיאמר. סתם חוץ מדבר מועט ולא יפרש מה הוא מששיר דהתם אמרינן דאחד מריבוא דקאמר היינו עבד ואיהו לא חשיב ליה אלא כאחד מריבוא בנכסים אע"ג דשוי טפי. ומדקאמר ר"ש לעולם הוא

בן חורין אשמעינן לא שגא היכא דקנה שאר נכסים עמו כגון שפירש השויר ששיר חוץ מקרקע פלוגי דהשתא קנה עמנו ושאר נכסים חוץ מן השויר ולא שגא היכא דלא קנה שאר נכסים כגון שלא הזכיר שם הקרקע ששיר דכתב ליה חוץ מצית כור קרקע דהשתא לא קנה שום קרקע דכלל חד וחד איכא למימר ודאי היינו ההוא דשירי אפי"ה הוא בן חורין דהוא לאו קרקע הוא ולא שיריה אלמא פלגין דיבורא דהא כל נכסי קאמר ליה ולא קנה אלא את עמנו. ואת נמי דקאמרת עמנו קנה נכסים לא קנה כ"י שמעון סבירא לך: **והאמר רב נחמן הלכה כר' מאיר**. דלא יאל לחירות: **שקילם ר' יוסי**. דמפרש ואיל: **שפטים ישק**. רחוי הוא לנשק: **ומי אמר רב נחמן גרי**. דלא פלגין דיבורא: **שיני מרע**. חזר בכל ממונתיו בצבא צתרא (דף קמז:): **שהרי יאל עליו שם חירות**. ואסור להשתעבד זו. אלמא פלגין דיבורא: **הסס**. דאמר ר"נ הלכה כר"מ טעמא לאו משום דלא פלגין דיבורא הוא דהא כי נמי הזכיר שם שויר קרקע פלוגי דליכא פלוגתא דדיבורא קאמר ר"מ דלא יאל לחירות אלא טעמא משום דלאו כרות גיטא הוא דגבי אשה כתיב ספר כריתות (דברים כד) ושחרורי עבדים גמרי לה לה מאשה^[א] דכתיב חופשה לא נתן לה (ויקהל יט) וכתיב וכחז לה^[ב] ונעינן כהו כריתות וכיון דליכא למימר דשיירה דהא נחת לשוילא והוא לא חוצר כמון התמנה דלא כתב ליה עמך וכסי קניוין קן ללא כריתות גמור הוא. אכל היכא דלא שיר כי הכא הוי כריתות ללאה ונשתחרר שעה אחת כל זמן שלא חור ושזו

אינו יכול לחזור שקדשו הסס וגבי עיטו כרות גיטא הוא וגהי דנכסים לא קנה דבעי קיום אכל גיטו קנה דפלגין דיבורא: **י' אס יש עליו עוררין**. לפוסלו: **יתקיים תוספותיו**. או העדים עמך יעידו שחתמותיו או עדים אחרים יכירוהו ושוב אין לו פסול דגני ארץ ישראל וכן בקיאלן לשמה: **דרבי יוחנן**. לא אחתפרש היכא: **דענל**. הענל ערער עליו לפוסלו: **מתנ' ואינו יעול**. מפרש בגמרא: **שוו למוליך ולמציא**. לומר בפני נכתב: **גב' חוץ מחרש שוטה וקטן**. שאין בהם דעת ואין שליחותן שלימות לגרש: **כל גט**. כלומר **כל שטר: חוץ מגיטי נשים**. לקמן בפירקין א' מפרש טעמא: העולים

דכיון דדעת שכיב מרע לשחררו^י דעמו שיקנה כשפיה לשחרר דאמר ר' יוחנן דרבא צענד שפיה אס עיטו קנה דפלגין דיבורא: **י' אס יש עליו עוררין**. לפוסלו: **יתקיים תוספותיו**. או העדים עמך יעידו שחתמותיו או עדים אחרים יכירוהו ושוב אין לו פסול דגני ארץ ישראל וכן בקיאלן לשמה: **דרבי יוחנן**. לא אחתפרש היכא: **דענל**. הענל ערער עליו לפוסלו: **מתנ' ואינו יעול**. מפרש בגמרא: **שוו למוליך ולמציא**. לומר בפני נכתב: **גב' חוץ מחרש שוטה וקטן**. שאין בהם דעת ואין שליחותן שלימות לגרש: **כל גט**. כלומר **כל שטר: חוץ מגיטי נשים**. לקמן בפירקין א' מפרש טעמא: העולים

דכיון דדעת שכיב מרע לשחררו^י דעמו שיקנה כשפיה לשחרר דאמר ר' יוחנן דרבא צענד שפיה אס עיטו קנה דפלגין דיבורא: **י' אס יש עליו עוררין**. לפוסלו: **יתקיים תוספותיו**. או העדים עמך יעידו שחתמותיו או עדים אחרים יכירוהו ושוב אין לו פסול דגני ארץ ישראל וכן בקיאלן לשמה: **דרבי יוחנן**. לא אחתפרש היכא: **דענל**. הענל ערער עליו לפוסלו: **מתנ' ואינו יעול**. מפרש בגמרא: **שוו למוליך ולמציא**. לומר בפני נכתב: **גב' חוץ מחרש שוטה וקטן**. שאין בהם דעת ואין שליחותן שלימות לגרש: **כל גט**. כלומר **כל שטר: חוץ מגיטי נשים**. לקמן בפירקין א' מפרש טעמא: העולים

לשחרור לאחר מיתה. מוס' ה"א"ש. יא. דבתר דעתו אוליך, א"כ. מוס' ה"א"ש. יב. כשאר מנת שכיב מריע. מוס' ה"א"ש. יג. ורבנן אמרי דגבי חורין כיון דיצא עליו שם בן חורין כבר קדשו השם ואינו חוזר בו. שטות קדמונים. ומ"מ שפיר דייק מהכא דפלגין דיבורא (ד)כיון דכתב בשטר כל נכסיו והוא משתחרר אפי' שאינו וזכה בנכסים. מוס' ה"א"ש. יד. כעני שני עדים. נמ"ך. טו. שזאתר שנתנו בידו אפי"פ שאינו מקיים. מאלי. יט. דלמא נזכר פסול הוא. דהא צריך קיום מדריביום. שטות קדמונים. יז. דלמא גט כשר הוא וז"ל בן חורין. שטות קדמונים. ומתוך כך תקנו שהא השליח נאמן ולא יהא אדון יכול לערער וישא בת חורין. מאלי. יח. ובשחרורי עבדים משום דאיחקש לגיטי נשים הוא, והשוו אותם חכמים לכל דיניהן. רש"י. טז. [ונכתיבא מקשה ופלגי].

אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוים למוליך (והמביא) [ולמביא] וזו א' מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים. פי' לענין זה שרין גיטי נשים ושחרורי עבדים שהשליח נאמן לקיימו דשויהו רבנן כבי תרי מה שאין כל שטותן שצריכין שני עדים לקיים את השטר ואין השליח נאמן כשני' שאם שלא הלוה שטר למלוה ע"י שליח אין השליח נאמן לקיימו: כל השטרות העולים ברכאות של עובדי כוכבים אפי"פ שחתמתיהן עובדי כוכבים כשרים חרין מוגיטי נשים ושחרורי עבדים רבי שבעון אומר כלן כשרים לא והוכריז אלא [בזמן] שנעשו כהדיוט פי' כל השטרות שנעשו ע"י ב"ד אומות העולם אפי"פ שחתמתיהן כשרים דרנא דמלכותא דנא אפי"פ שנתהן והמקבל מראש לא חשש שיהא לא שייכי בחרות גיטין וקדושיה אבל על הדיוטין נצטוו בני נח וכן שחרורי עבדים דאורייתא שוה שחרורי עבד לגט אשה דגמרי' לא לה מראש:

המביא גט פרק ראשון גיטין

מ.

עין משפט ונר מצוה

א [נמי] פ"ג מה'ל זכיה ה"ה טו"ש"ע חו"מ סי' רמא סעי' ד:]

מד ב מיי' פ"ו מהלכות עבדים הלכה ט טו"ש"ע חו"מ סי' רב סעי' טו וי"ד סי' רסו סעי' עתן:]

מה ב מיי' פ"ו מה'ל גירושין ה"ב סמג עשין ז

[טו"ש"ע א"ע סי' קמא סעי' גג:]

מו ד ה מיי' שם ה'ל יח סמג שם טו"ש"ע א"ע סי' קמג סעי' ו:

מו ד מיי' פ"ו מה'ל עבדים ה"ז סמג עשין עו

טו"ש"ע סי' רסו סעי' מה וסעי' נא:]

מה ז מיי' שם ה"לז טו"ש"ע שם סעי' מז:

מז ח מיי' שם ה"ל"ה [ופס"ו מה'ל מלוה ה"א] טו"ש"ע שם סעיף מז [ומי"מ סי' ספי סעי' א:]

פסקי ר"ד

אמר רב יוסף בר מנימי אמר רב נחמן שי"מ שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד חזור בנכסים ואינו חוזר בעבד חזור בנכסים מתנת ש"מ [הוא] וקיי"ל ששי"מ כל זמן שלא מת חזור במתנתו ואינו חוזר בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין ואסור עוד להשתעבד בו. ופלגי' דבורא שבעבד דבריו קיימין ובנכסים אין דבריו קיימין וחוזר ביו: **מתנ'** המביא גט מא"י אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עוררים ויתקיים בחותמיו. פי' המורה שהבעל מערער שהוא מוויף ויתקיים בחותמיו פ"י אם יעידו העדים על תחילת דידון או עדים אחרים יכירוהו התחמה כשר. ואם אין עליו עוררים מסתמא כשר דהא בקיאלן לשמה ועדים מצויין תמיד לקיימו כדאמרין בתי דינים קבועי.

והנאמן פי' המביא גט מא"י וכו'. כיון דבא"י שכיחי שירותא מפני שבתו דינים קביעין שם בשני ובחמישי בתוקן שוירא חוץ צריך שיאמר השליח כלום אלא יתנו ונשאת בו ולא חיישנן לערעור הבעל שאם יבא ויערער שכיחי שירותא אבל במדינת הים דלא שכיחי שירותא אין יתנהו לאשה עד שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם או עד שיתקיים בחותמיו דחיישנן שמא יבא הבעל ויערער ואין עדים מצויין לקיימו ונמצא גט בטל ובניה ממוזים. אם יש עליו עוררים. ערער כמה איילמא חד והא א"י ויחנן דברי הכל אין [נעטרין] פחות משנים פי' שאין משגיחין דברר המעריער אלא ערער תרי תרי וניהו מאי חזית דסבכת אחי סמוך אחי פי' שאם יבאו שנים ויאמרו מוויף הוא ולא כתבו הבעל גם אם יבואו שנים ויקיימהו מה מועיל תרי ותרי ניהו אלא בעל פי' שאם יבא בעל ויערער כי אני לא כתבתי ומוויף הוא צריך להתקיים בחותמיו ולערער דבעל דרמי דקאמר קאי וי"ל דוקא בחותמיו אבל שליח כיון שיצא הגט מידו שוב אינו נאמן דדוקא אי אמר מקמי הכי שוב אינו יכול הבעל לערער כדאמרן אי עברת מהנית אבל כיון שיצא השליחות מידו שוב אינו נאמן ואפי"פ שיר לדיקדק ממאי דאמרין לקמן ולא הספיק לומר עד שנתחרש טעמא ונתחרש הא לא נתחרש אע"פ שלא אמר

בשעת נתינת עדיין הוא יכול לומר וגם ממאי דאמרן כיצד יעשה יטלו ממנו ויחזור ויתן אלמא אפי"פ שיצא השליחות מידו נאמן התם היכא דלא איתא בעל ומערער אחי בעל ומערער אי אמר מקמי הכי נאמן ואי לא. המביא גט במדינת הים וכו' מאי אינו יכול איילמא חרש שאינו לא שומע ולא מדבר והחש בר אותו יגטא הוא והתנן הכל כשרים להביא את הגט חוץ מחרש שטות וקטן פי' מפני שאין בהן דעת ואין שליחותם שליחות: אמר רב יוסף הכי במאי נסיקין כגון שנתנו לו כשהוא פקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש. והאינא שוותה א"י למדינת הים ולא שכיחי בה שירותא שאין שם עולי גולים ולא בתי דינים קבועין ואין עדים מצויין לקיימו הילכך צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם כדי שיקיימוהו ולא יוכל עוד הבעל לערער ואם לא אמר אין האשה מותרת לנשוא עד שיתקיים הגט בחותמיו: **מתנ'**

לעולם הוא בן חורין. פי' צקונטרס מדקאמר ר' שמעון לעולם משמע דל"ש היכל דקנה שאר נכסים כגון שפירש השויר^א ול"ש היכא דלא קנה כגון שלא הזכיר קרקע ששיר דכתב ליה חוץ מצית כור קרקע דהשתא לא קנה שום קרקע דכלל חד וחד איכא למימר דהיינו הוא ששיר ואפ"ה הוא בן חורין אלמא פלגין דיבורא דהא כל נכסי קא"ל ולא קנה אלא את עמנו וקשילא אע"ג דלא הזכיר שם קרקע^ב מ"מ קנה כל קרקע דלית ליה אלא שיד העצד על התחמונה^ג ויקח האדון לעמנו צית כור מעדיית שנכנסים דמתנן צפרק צית כור (ב"ב דף קז:): **חזי שדה חזי מוכר לך יניח לו חזי שדה ומפרש התם דלוקח נוטל כחוש דיד צעל השטר על התחמונה ואר"י^ד דלעולם דר' שמעון צא להסויף אפילו אין לו אלא אותה העיר או אותה שדה דקדמני סיפא צתוספתא דצבא צתרא וצפ"ק דפאה ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נחזים לפלוגי עבדי חוץ מאחד מריבוא צבאן אמר חוץ מעיר פלוגי חוץ משדה פלוגי אפי' אין שם אלא אותה העיר או אותה שדה זכה עבד בנכסים וקנה עמנו בן חורין^ה ואין מתקיים דבור כל נכסי אלא צענד לצדו וה"א כשאמר חוץ מצטל דבורו מה שאמר כל נכסי קמ"ל דאפ"ה יאל לחירות דפלגין דיבורא: **הל"כה בר"מ**. ולר"מ ס"ד דסגר דלא פלגין דיבורא דמדקאמר ר' שמעון לעולם משמע אפילו צתותו ענין דלדיקד לא יאל לחירות דלא פלגין דיבורא כשאין לו אלא אותה העיר אפ"ה יאל לחירות^ו ומסיק דטעמא דר"מ לאו משום דלא פלגין דיבורא אלא משום דלאו כרות גיטא הוא פירוש דאין זה כריתות כיון שיש שויר דציבור שהוא משתחרר זו דלמר כל נכסי ואינו מתקיים כולו אכל צענד שהציא גיטו וכתוב זו כל נכסי קניוין לך פלגין דיבורא שפיר דכרות גיטא הוא ורש"י פירש דלאו**

כרות גיטא הוא משום דליכא למימר מדששיר בנכסים שיר נמי צענד ולפי זה צאין לו אלא אותה העיר דלא שייך למימר מדנחתא לשוירא שיר נמי עבד מודה ר"מ דילא לחירות דפלגין דיבורא ואין משמע כן צתוספתא כדפירש' ולפון אפי' אינו מיושג דלפילו אין לו אלא אותה העיר משמע דש"ס יש שאר נכסים דילא לחירות ואדכרנא ר"מ לא פליג אלא גיש לו שאר נכסים: **שפתים ישק משיב דברים** נבוחים. כשאדם אומר דברים נכוחים אותם שסביבותיו משיקין שפומתיים זו לזו ששותקין ואין יודעים מה להשיב: **ואי"נ חוזר בעבד**. וא"ת ואלמאי יאל בן חורין י^ז [ומותר צבת חורין]^ט א' הא מתנת שכיב מרע הוא ולא קנה אלא לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה^י וי"ל דכתבת ליה מהיום^י אי נמי אפילו סתמא

ואין גט לאחר מיתה^י וי"ל דכתבת ליה מהיום^י אי נמי אפילו סתמא

ואין גט לאחר מיתה^י וי"ל דכתבת ליה מהיום^י אי נמי אפילו סתמא ^[וע"ע מוס' כמזכות כו. ומוס' צ"ב לג. ד"ה והאמר כתבו הכי בשם ר"ן:] **סמוך אחי**. שפוסלין החתימה ולוקמה צחוקת אשת איש: **אלא ערער דבע'.** וה"ה ערער דלקוחות צבאה אשה לטרוף מהן כדאמרין צירושלמי: **שון למוליך ולמביא**. וא"ת צשלמא צבאה הוי משום עיגונא אכל צענד^י מה עיגון יש דאי משום^{יז} דאסור צבת חורין^{יח} וצשפחה^י לא לימציה האי שליח לעצד גט זה שהציא ממד"ה ולא יאסר בשפחה וי"ל דחשור עיגון הא דאסור צבת חורין ומה שאינו מתחייב צמזות: **ששון גיטי נשים** לשחרורי עבדים. איפכא הוי ליה למימר ששו שחרורי עבדים לגיטי נשים דעיקר דין מוליך ומציא הוי צבאה^י אלא אגב דעד השתא איירי בגיטין נקטיה צרישא^י ^[וע"ע מוס' כמזכות כו. ומוס' צ"ב לג. ד"ה והאמר כתבו הכי בשם ר"ן:]

בשעת נתינת עדיין הוא יכול לומר וגם ממאי דאמרן כיצד יעשה יטלו ממנו ויחזור ויתן אלמא אפי"פ שיצא השליחות מידו נאמן התם היכא דלא איתא בעל ומערער אחי בעל ומערער אי אמר מקמי הכי נאמן ואי לא. המביא גט במדינת הים וכו' מאי אינו יכול איילמא חרש שאינו לא שומע ולא מדבר והחש בר אותו יגטא הוא והתנן הכל כשרים להביא את הגט חוץ מחרש שטות וקטן פי' מפני שאין בהן דעת ואין שליחותם שליחות: אמר רב יוסף הכי במאי נסיקין כגון שנתנו לו כשהוא פקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש. והאינא שוותה א"י למדינת הים ולא שכיחי בה שירותא שאין שם עולי גולים ולא בתי דינים קבועין ואין עדים מצויין לקיימו הילכך צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם כדי שיקיימוהו ולא יוכל עוד הבעל לערער ואם לא אמר אין האשה מותרת לנשוא עד שיתקיים הגט בחותמיו: **מתנ'**